

Mój Lubaczów

Druga wojna światowa to okres terroru dla mieszkańców Lubaczowa. Miasto przechodziło kolejno w ręce sowieckie i niemieckie. Wielu Polaków aresztowano i wielu zginęło. Wywieziono na Sybir znaczną część miejscowej inteligencji. Wymordowano Żydów a wojenne tragedie nastawiły wrogo do siebie sąsiadów Polaków i Ukraińców.

W Lubaczowie i okolicy tworzyły się, mimo terroru i okupacji, tajne wojskowe struktury państwa polskiego – już we wrześniu powstały załączki Związku Walki Zbrojnej, który w 1942 roku zostaje przekształcony w Armię Krajową – jej struktury działały na terenie Lubaczowa i powiatu jeszcze po rozwiązaniu AK w lutym 1945 roku - od tego czasu podporządkowane lwowskim oddziałom Warty. W Lubaczowie w październiku (w kraju we wrześniu) 1945 roku tworzy się Wolność i Niezawisłość – organizacja cywilno-wojskowa, która ma za zadanie walkę o zachowanie demokracji. Okres powojenny oznaczał zniewolenie i więzienie (także tortury) dla tych, którzy walczyli o wolną Polskę.

Po II wojnie światowej Lubaczów był zniszczony i wyludniony. Granice powojennego powiatu zostały zmienione w stosunku do granic sprzed 1939 roku. Powiat utracił ziemię na rzecz Związku Sowieckiego.

Tuż przy końcu wojny 9 września powołano władze miejskie. Wkrótce potem powstały dalsze urzędy. Otwarto 5 sklepów i jedną restaurację. Do końca 1944 roku było czynnych 50 punktów handlowych (w roku 1939 było ich 192), usługowych i rzemieślniczych. W październiku zorganizowano służbę oczyszczania miasta. Od 15 grudnia działała Ochotnicza Straż Pożarna licząca 12 strażaków. Od 1 listopada 1944 uruchomiono I i II klasę gimnazjum prywatnego. W końcu 1945 roku powstało Liceum Handlowe. W roku szkolnym 1947/48 w Lubaczowie uczyło się: w Szkole Podstawowej nr 1 - 320 uczniów, w SP nr 2 - 300, w Liceum Handlowym - 100, w Szkole Rolniczej - 20, w Prywatnym Gimnazjum i Liceum - 270. We wrześniu 1944 roku uruchomiono tartak, a w październiku Urząd Pocztowo-Telekomunikacyjny. Uruchomiono także szpital. W maju 1946 r. Lubaczów liczył już 4986 mieszkańców, liczba ta do końca 1948 roku spadła do 4786 z powodu dalszej migracji ludności ukraińskiej na tzw. Ziemię Odzyskaną. Pierwszy sklep - towary mieszane - powstał w sierpniu 1944 roku przy ul. Kościuszki, ale nie były to czasy sprzyjające działaniu prywatnych firm. Z początkiem 1945 roku powstały spółdzielnie "Społem" i "Rolnik", które utworzyły sieć placówek handlowych. Powstała prowizoryczna elektrownia. W 1947 roku powołano miejską, później Powiatową Bibliotekę Publiczną.

Polacy nie odzyskali upragnionej wolności, gdyż nie pozwalały na to podległe Związkowi Sowieckiemu władze. Mimo to miasto zaczęło się ożywiać, a potem dość szybko rozbudowywać. Wybudowano kilkanaście szkół, dom kultury, nowe zakłady przemysłowe. Powstały osiedla mieszkaniowe i wiele prywatnych domostw.

Lubaczowianie nie tracili ducha wolności. W październiku 1980 roku rozpoczęto, tak jak w całym kraju, tworzenie struktur Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego „Solidarność”. Był to nie tylko związek zawodowy powstały dla obrony praw pracowniczych, ale też jeden z głównych ośrodków masowego oporu przeciw komunistycznemu rządowi Polskiej Ludowej. Oficjalną działalność „Solidarności” przerwał wprowadzony 13 grudnia 1981 roku stan wojenny. W Lubaczowie, tak jak w całej Polsce, niektórych działaczy związku internowano, niektórzy stracili pracę.

Stan oporu społecznego (biernego lub bardziej aktywnego) znacznej grupy lubaczowian wobec oficjalnych władz Polskiej doprowadził do utworzenia w mieście 9 kwietnia 1989 roku Komitetu Obywatelskiego „Solidarność” (pierwszej takiej struktury na terenie ówczesnego województwa przemyskiego) – tworzyli go spontanicznie zwolennicy zmian ustrojowych w Polsce: głównym zadaniem ruchu było wprowadzenie do sejmu i senatu kandydatów niezależnych od ówczesnej władzy.

Lata dziewięćdziesiąte XX wieku to okres całkowitej niepodległości Polski – 4 czerwca 1989 roku to ważna data wyborów całkowicie demokratycznych do Senatu i tylko częściowo wolnych do Sejmu – znów lubaczowianie opowiedzieli się za wolnością myśli i wyboru.

W roku 1990 odbyły się pierwsze wolne od czasów drugiej wojny światowej, wybory samorządowe III Rzeczypospolitej.

2 i 3 czerwca 1991 roku zapisał się w sposób niezwykły w dziejach Lubaczowa – mieszkańcy gościli Ojca Świętego Jana Pawła II.

6-7 czerwca 2003 roku 63% dorosłych mieszkańców Lubaczowa wzięło udział w ogólnopolskim referendum, odpowiadając na pytanie: Czy wyraża Pan/Pani zgodę na przystąpienie Rzeczypospolitej Polskiej do Unii Europejskiej? 83% lubaczowian odpowiedziało: **tak**.

Żyją jeszcze lubaczowianie, którzy pamiętają czasy sprzed drugiej wojny światowej.

Ci Świadkowie Historii to nasi pradziadkowie, dziadkowie, rodzice.

Rozmawiajmy w kręgu rodzinnym o tym, co działo się w Lubaczowie, naszej małej ojczyźnie.

I to już koniec krótkiej opowieści o przeszłych czasach Lubaczowa.

Dziś historię tworzymy sami – dorośli i dzieci. To od nas zależy, jakie jest i jakie będzie nasze miasto – Lubaczów.